

Etyka dziennikarska — nierealne ideały czy cele, do których dążymy?

WIEDZA W PIGUŁCE

Zasady etyki dziennikarskiej

- Bądź bezstronny. Dąż do obiektywności.
- Przedstawiaj temat z wielu punktów widzenia. Pokaż racje wszystkich stron konfliktu.
- Rzetelnie i uczciwie przekazuj treści.
- Unikaj określeń wartościujących.
- Rozdzielaj informację od subiektywnego komentarza.
- Zbieraj informacje w etyczny sposób.
- Okazuj szacunek swoim rozmówcom.

Na dziennikarzach leży wielka odpowiedzialność za przekaz, jaki kierują do odbiorców. Dlatego w pracy zawsze powinni kierować się zwyczajowym etosem dziennikarskim. Dotyczy to w również osób publikujących amatorsko, w internecie. Treści publikowane w sieci mogą wpłynąć na sposób myślenia i decyzje odbiorców.

Niestety, bardzo często dziennikarze łamią zasady etyczne. Rzadko kiedy starają się być bezstronni, nie przedstawiają wszystkich stron omawianego konfliktu. Dziennikarze profesjonalni są zwykle ograniczani linią programową swojego pracodawcy. Dlatego też zdarza się, że manipulują faktami czy wyrwywają fragmenty cudzych wypowiedzi z kontekstu (przez co zmienia się ich znaczenie). Dotyczy to też dziennikarzy amatorskich i obywatelskich. Od obiektywizmu ważniejsze bywa dla nich przekonywanie do własnych poglądów. Dlatego często nieświadomie mieszają informowanie z publicystyką. Również dziennikarze nieraz ulegają uprzedzeniom i stereotypom.

Często łamaną zasadą jest rzetelność. Ograniczenia czasu emisji programów i długości artykułów sprzyjają uproszczeniom, a nie rzetelnemu przedstawianiu faktów. Z kolei osoby publikujące niezawodowo często nie mają możliwości dotarcia do wiarygodnych źródeł. Czasem w ogóle się o to nie starają. Niektórym brak poczucia odpowiedzialności za słowo.

Wszechobecna reklama również szkodzi dziennikarstwu. Ukryte reklamowanie produktów zdarza się zarówno na blogach, jak i w telewizji. Pozorny obiektywizm sprawia, że odbiorcę łatwiej przekonać do kupna.

Zwłaszcza w sieci szerzy się naruszanie praw autorskich. Twórcy artykułów internetowych tłumaczą i rozpowszechniają teksty z portali obcojęzycznych albo po prostu kopiuje znalezione materiały bez pozwolenia ich autorów.

Podążanie drogą etosu dziennikarskiego jest trudne. Jednak omijanie pułapek stroniczości czy nierzetelności sprawia, że artykuły są wartościowe i nikogo nie wprowadzą w błąd.

ZADANIA SPRAWDZAJĄCE

Zadanie 1.

Oznacz zdania jako prawdziwe lub fałszywe:

1. Zasady etyczne są tak ścisłe jak przepisy prawne. [Prawda/Fałsz]
2. Etyka dziennikarska dotyczy zarówno etapu zbierania materiałów, jak i tworzenia publikacji. [Prawda/Fałsz]
3. Każdą opublikowaną informację, która okaże się nieprawdziwa, można łatwo i skutecznie sprostować. [Prawda/Fałsz]
4. Nieodpowiedzialna publikacja medialna dotycząca kontrowersyjnego tematu może spowodować niepokoje społeczne. [Prawda/Fałsz]

SŁOWNICZEK

- **etyka dziennikarska:** zbiór zasad, których powinni przestrzegać dziennikarze, m.in. dążenie do prawdy, bezstronność i uczciwość, szacunek, toleracja, oddzielenie informacji od komentarza.
- **infotainment:** (z ang. information – informacja, połączone z entertainment – rozrywką), zjawisko zacierania różnic pomiędzy przekazami informacyjnymi i rozrywkowymi. Obserwujemy je we współczesnych mediach.

Tekst: Urszula Dobrowolska, scenariusz: Jan Dąbkowski, konsultacja merytoryczna: Marcin Wilkowski. Materiał pochodzi z serwisu edukacjamedialna.edu.pl prowadzonego przez Fundację Nowoczesna Polska.

Udostępniono na licencji [Creative Commons Uznanie autorstwa - Na tych samych warunkach 3.0](https://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/).

Źródło: <http://edukacjamedialna.edu.pl/lekcje/etyka-dziennikarska-nierealne-idealny-czy-cele-do-ktorych-dazymy/>.

Publikacja zrealizowana w ramach projektu Cyfrowa Przyszłość, dofinansowanego ze środków Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Podstawa programowa:

Etyka, III poziom edukacyjny

Treści nauczania

Praca i jej wartość dla człowieka, znaczenie etyki zawodowej.

Nowa podstawa programowa:

Wiedza o społeczeństwie, IV-VIII klasa

Treści nauczania

Uczeń przedstawia funkcje i rodzaje środków masowego przekazu; wyjaśnia znaczenie środków masowego przekazu dla wolności słowa.

Uczeń znajduje w mediach wiadomości na wskazywany temat; odróżnia informacje o faktach od komentarzy i opinii; wyjaśnia, na czym powinna polegać rzetelność dziennikarzy.

Etyka, IV-VIII klasa

Treści nauczania

Uczeń odwołując się do własnych doświadczeń lub doświadczeń innych osób (w tym także postaci literackich, filmowych, przedstawionych w sztuce) charakteryzuje przeżycia wybranych osób (postaci) uwikłanych w omawiany problem moralny.

Uczeń precyzyjnie formułuje problem moralny i wyraża go w stosownym pytaniu.

Uczeń analizuje wybrane problemy moralne, wykorzystując kluczowe pojęcia dyskursu etycznego.

Uczeń angażuje się w dyskusję na temat wybranych problemów moralnych.

Etyka, liceum i technikum

Treści nauczania

wyjaśnia, dlaczego człowiekowi należy okazywać szacunek; kształtuje postawę szacunku wobec każdego człowieka.

wyjaśnia pojęcie dobra wspólnego oraz podaje jego przykłady; angażuje się w realizację dobra wspólnego.

wyjaśnia znaczenie zasady solidaryzmu i kształtuje postawę solidarności.

wyjaśnia pojęcie sprawiedliwości; kształtuje cnotę sprawiedliwości.

rozpoznaje różne przejawy kłamstwa, zna społeczne skutki kłamstwa i dokonuje moralnej oceny kłamstwa.

Identyfikuje i analizuje problemy moralne dotyczące kwestii wolności słowa i jej granic.